

GLASNIK

Izhaja vsak petek.

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica št. 6.

Naročnina znaša:

celoletna K 4.—
pololetna „ 2.—
četrtletna „ 1.—
Posamezna šte. „ 0.10

AVSTRIJSKE KRŠČANSKE TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE.

Št. 21.

V Ljubljani, dne 23. maja 1913.

Leto VI.

Shod v Vevčah.

V nedeljo je priredila J. S. Z. shod pri M. D. v Polju. Shod se je vršil v društvenem domu ter je bil od vevškega delavstva prav dobro obiskan. Znamenit je ta shod, ker je dokazal, da je delavstvo solidarno, složno, da se organizuje krepko v J. S. Z., da se poizkusi od izvestne strani, cepiti delavske sile z vsiljevanjem socialnodemokratske organizacije, jalov in brezupen. Pomenljiv je pa shod tudi, ker je v solnčni luči osvetlil čudno postopanje Leykamske družbe, ki hoče usuznjiti ne samo delavstvo, marveč hoče orone pati tudi deželo vseh prirodnih vodnih bogastev. Na shodu sta govorila deželna odbornika dr. Ivan Zajec in dr. Vl. Pegan.

Iz znamenitih govorov naj podamo le glavne misli. Prvi govornik dr. Zajec je izvajal sledeče:

Tovarniško ravnanje ne drži obljube, slovesno podpisane pri okrajnem glavarstvu. Svoj čas sem trdil, da bo samo v slučaju vodstvo držalo pogodbo, ako ima le troho čuta za čast in poštenje. Ako noče teh dveh lastnosti, potem bo postopalo kakor cigan, ki tudi ne čuti potrebe, izpolniti dano obljubo. Stvar je taka: Eksekutivne moči ljubim. Stvar je taka: Eksekutivne moči nimamo, da bi prisilili družbo, da se drži svojih obljub, preostajalo bi samo, da posežemo zopet po samoobrambi, pa skrajnem sredstvu, ki je delavstvu na razpolago. In skoro bi se bilo poslužiti tega radikalnega sredstva, ako ne bi bilo upati, da se bo na drug način prisililo družbo do spoznanja. Vevška tovarna, odnosno Taussig z gosp. Hentschnom vred, imata še druge stvari na vesti. Ta g. Taussig misli, da bo s svojim 20milijonskim podjetjem ugnal tudi deželno upravo. Ali kako in na kak način zasleduje ta družba svoje roparske posle? Preko deželnih in državnih postav si prilasa tuje pravice, preko vseh postav hoče uničiti pravice drugih in pobasati in pograbit skoraj vsa vodna bogastva v naši deželi. Pa ne le to! Polastiti se hoče vseh javnih potov in cest; ne ozira se ne na pravice občine, ne na pravice dežele, ne na pravice posameznikov. Vse hoče anektirati, vse spraviti v svojo posest, usuznjati hoče ne samo delavstvo, marveč celo deželo. Pa bodimo mirni. Še so v veljavi postave, katerih se mora držati tudi g. Taussig. Deželna uprava bo varovala pravice dežele, varovala pa bo tudi pravice našega delavstva. Le eno zagotovit: Ropanja mora biti konec. Karkoli si je družba protipostavljeno prilastila, bo morala vrniti, vrniti nazaj, komur jih je vzela. Vse vod-

ne pravice, ki si jih je s tatvino pomnožila, mora vrniti, vsem pravicom, ki si jih prilasa na javnih potih in cestah, se mora odpovedati. In potem boste videli, kako malo pomeni družba brez naropanih pravic, potem bomo družbo imeli priliko videti, kakršna je v resnici. Pa nam bodo očitali, da smo sovražni industriji. Laž! Mi smo prijatelji industrije, smo pa in ostanemo sovražni industriji, kakor si jo misli g. Taussig. Naši pradedi so stekali pod valpetovim bičem ošabnega graščaka, industrija po Taussigovih načelih hoče še hujše zasuznjiti ne le kmeta, marveč tudi delavca, celo deželo. Prijatelji smo industrije, ki sloni na temeljih pravice, na načelih, da je postopati z ljudstvom krščansko. Tako industrijo bomo podpirali. In po tem stremi naša akcija za zgradbo vodnih sil. Dobri industriji odpreti pota v deželo, ki bi sporazumno izkoristila sile naših voda v blagor delavstva in cele dežele.

Končno opozarja govornik, da se združi delavstvo v J. S. Z. do zadnjega delavca in zadnje delavke.

Nato je dr. V. Pegan na brezštevilnih vzgledih pojašnjeval socialno demokracijo v teoriji in v resnici, dokazal škodljivost socialne demokracije za delavstvo ter odkril intimne zveze, ki jih goje socialni demokratje z židovskimi, nemško svobodomiselnimi in liberalnimi kapitalisti.

Shod je trajal nad dve uri, nakar je dr. Zajec zaključil znameniti shod s pozivom, da stori vsakdo svojo dolžnost in dela po svojih močeh za združevanje svojih tovarišev.

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

† Edvard Štrekelj. Skupino J. S. Z. v Vrtojbi je zadela težka izguba. Dne 7. maja je zatislil oči častiti gospod Edvard Štrekelj, vikar v Vrtojbi, podporni član in tajnik tamošnje skupine. Člani bodo ohranili dragemu prijatelju hvaležen spomin.

Iz načelstvene seje Jugoslovanske Strokovne Zveze. V seji načelstva J. S. Z. dne 14. majnika 1913 se je načelstvo sledeče konstituiralo: načelnik deželni odbornik dr. Ivan Zajec, I. podnačelnik Miha Moškerc, II. podpredsednik dr. Lovro Pogačnik, III. podnačelnik Ivanka Kosec, glavni tajnik dr. Jakob Mohorič, glavni blagajnik Bogumil Remec, njega namestnica Leopoldina Dolenc, zapisnikar Francišek Kerhne, njega namestnica Ivanka Brate. — Na znanje se je vzelo, da se priredi bodoče tri nedelje na Štajerskem 6, na Kranjskem 1, na Koroškem 1 in na Primorskem 1 shod. Načelstvo je tudi odobrilo

besedilo resolucije, ki se stavi na letošnjem katoliškem shodu o delavskih zadevah. Poročal je načelnik dr. Ivan Zajec.

Skupina Jugoslovanske Strokovne Zveze v Trbovljah ima prihodnjo nedeljo, 25. t. m., po sledečem sporedu III. redni občni zbor: dopoldne ob devetih sveta maša, popoldne ob 2. uri ima rudarski odsek sejo, ob 3. uri otvoritev občnega zbora in poročilo predsednika o poslovanju skupine l. 1912, poročilo tajnika in blagajnika, volitev novega odbora, slučajnosti. Na občnem zboru govori predsednik rudarskega odseka J. S. Z. dr. Mirko Božič. — Člani naj pridejo polnoštevilno in naj povabijo še nečlane, da pridejo na občni zbor, ker sprejemali se bodo tudi novi člani v J. S. Z.

Gorje. Dne 12. t. m., na binkoštni ponedeljek smo spreminili našo plačilnico J. S. Z. v skupino. Izvoljeni so bili enoglasno: predsednikom A. Kocjančič in namestnik J. Ambrožič, tajnik in blagajnik dosednji voditelj plačilnice A. Slamnik. Odbornikom so bili ravno tako enoglasno izvoljeni: Lenart Božič, Jakob Vidic in Jakob Pretnar. V nadzorstvo pa Matej Por in Janez Jan. Upamo, da bo pod tem vodstvom skupina dobro napredovala. Naša skupina šteje sedaj 27 članov. To število pa bi se pri nas lahko vsaj potrojilo. Zato Vam ključem, dragi tovariši, ki ste že člani naše skupine, pripeljite notri še druge, ki še niso člani, da bodo tudi drugi deležni dobrot, katere nudi naša krščanska socialna delavska organizacija J. S. Z. Naša skupina je sklenila, da dobi čim prej v svojo sredo mlade fante, katerih je pri nas veliko, ki hodijo v tovarno. Naša želja je, te mlade ljudi obvarovati pred tremi sovražniki, ki jim v tovarni pretijo, in to so: liberalizem, socialna demokracija in pa alkohol. Torej, dragi tovariši, posvetite vse svoje moči, da spravimo tem več delavstva posebno mladeničev, v naš tabor, ker le edino tu je rešitev delavstva. Še enkrat ključem, dragi tovariši, pogumno naprečim več nas bode, tem boljše za nas in našo J. S. Z.

Zavarovalnica proti nezgodam.

Vlada je v smislu zakona predložila poslanski zbornici poročilo v poslovanju delavskih zavarovalnic proti nezgodam za poslovno leto 1910. Iz poročila posnamemo, da se je finančno stanje v splošnem od leta 1909 znatno zboljšalo. V tem letu se je doseglo poslovnega prebitka 724.238 K. V letu 1910 je pa prebitok znašal že 5.573.567 kron in v letu 1911 nad 7 milijonov

kron. V triletni dobi 1909—1911 se je denarno poslovanje zavarovalnic zboljšalo nad trinajst milijonov kron. K temu napredku je po poročilu zdato pripomogel zakon z dne 8. februarja 1909 o prisilnem izkazu plačilnih seznamov, kakor tudi stroga kontrola rentarjev. Na skupnem prebitku so udeležene vse okrožne zavarovalnice razen graške, ki je pa aktivna in je vsled ugodnega stanja znižala prispevke in je najbrže vsled tega izkazala 84.797 K primanjkljaja.

Skupni primanjkljaj zavarovalnih zavodov za pokritje tekočih rent je znašal v letu 1909 79.732.513 K, to je 36,8 odstotkov ter se je v letu 1910 znižal na 74.214.278 K, ali 32,9 odstotkov.

Nepokriti primanjkljaj je porazdeljen v odstotkih tako-le:

1. Dunaj, za Niž. Avstrijo koncem leta 1910 45,4, 1909 47,1.
2. Solnograd, za Solnograško, Gorenjo Avstrijo, Tirolsko in Predarlško —.
3. Gradec, za Štajer. in Koroško —.
4. Trst, za Primorsko, Kranjsko in Dalmacijo koncem leta 1910 17,0, koncem leta 1909 pa 26,7.
5. Praga, za Češko koncem leta 1910 49,4, koncem leta 1909 pa 45,4.
6. Brno, za Moravo in Šlezijo koncem leta 1910 0,4, 1909 5,5.
7. Lvov, za Galicijo in Bukovino koncem leta 1910 19,8, koncem leta 1909 pa 30,5.

Od skupnega primanjkljaja 74,2 milijonov kron odpade na zavarovalnice na Dunaju in v Pragi nič manj kot 69,9 milijonov kron.

V letu 1910 je bilo pri vseh delavskih nezgodnih zavarovalnicah (vštevši tudi železničarsko zavarovalnico) zavarovanih 126.539 obrtnih obratov s povprečnimi 2.339.070 delavci. Poleg teh je bilo zavarovanih tudi zelo veliko število kmetijskih obratov, ki so podvrženi zavarovanju vsled rabe strojev. (Bilo jih je leta 1910 437.727.) Pri vseh zavarovanih podjetjih, obrtnih in kmetijskih, se je v letu 1910 računilo 2.043.06 milijonov kron na plačah (od katere vsote so se vračunili prispevki).

Naznanil o nezgodah je bilo pri vseh zavodih 128.094 (129.186). Število naznanil na 100 celoletno zaposlenih delavcev znaša 63 (66 prejšnje leto). Od teh naznanil je bilo 34.715 (34.155) poškodb, za katere je bilo dati odškodnine, in sicer v največ slučajih zaradi tega, ker zdravljenje ni trajalo nad štiri tedne.

Od 34.715 (34.155) nezgod leta 1910 je bilo 1189 (1252) smrtnih in 33.526 (32.903) slučajev s stalno ali začasno nezmožnostjo za delo. Priznalo se je 14.333 (14.825) stalnih rent, ki pa niso

ki mu moramo biti vsi pokorni. Ta zastava mora ostati zunaj.»

Le z obotavljanjem in mrmranjem so ubogali. Niels Wiig se je odstranil, bil je čas, da se začne slovesnost.

Nad glavami tisočere množice je zatrepetala pogrebna pesem; sorodniki umrlega so si izvolili:

»Uči me, o gozd, da venem kakor ti veselo!« — pesem, ki se poje pri vseh pogrebnih protozidarjev in modernih poganov. Nato je stopil Niels Wiig pred rakev. Vse je postalo tiho. Kar se je bilo ravnokar zgodilo pri vratih, se je bliskoma razneslo od ust do ust; vsi so vedeli, da je to zagrizen duhovnik, vsi so pol bojazno, pol sovražno gledali blede, skoro beli obraz mladega moža. Tisti, ki so stali bliže, so videli, kako so se njegove ustnice lahno premikale v tihi molitvi. Nato je začel govoriti. Njegov nenavadno močni glas se je jasno razlegal tja do zadnjega poslušalca.

»Delajte, dokler je dan, kajti pride dan, ko ne bo mogel nihče več delati!

Tako, dragi moji, uči mož, katerega ponižen služabnik sem jaz tu in katerega besede o tem umrlem ste prišli vi semkaj poslušat.

J. Jørgensen:

Naša ljuba Gospa Danska.

Na Angleškem in v Ameriki temelji delavsko gibanje na verskem temelju in boj proti različnim pregreham, na pr. pijančevanju, gre roko v roki z bojem za izboljšanje družabnih razmer. Voditelji so pri nas brez prave moči; ne kažejo ljudstvu poti, ampak se plazijo za množico in pazijo na to, kaj zahteva in hoče večina; in ko to izvedo, planejo v ospredje in nosijo zastavo tja, kamor dere drhal.

Da, tudi ti si imel priliko, da si gledal od blizu, kako ta stranka podpira samo to, kar je v ljudstvu slabega. — Toda — ali si bral večerne liste?»

»Ne.«

»Torej nisi bral, da je mrtev tvoj nekdanji urednik?«

»Wühler? . . . Ni mogoče! Saj je bil še mlad mož!«

Niels Wiig se je za trenotek odmaknil od okna. Njegov oster, izrazit obraz se je vtisnil zunaj v srebrnočisto večerno nebo.

»Wüler si je sam vzel življenje,« je rekel.

»Za božjo voljo!« je vzkliknil Ronge.

V sobi je nastala za trenotek tišina.

»Zadnji čas je veliko pil,« je nadaljeval Niels Wiig. Tako pišejo manjši listi. Zato ni mogel zmagovati vsega dela. Včasih ga ni bilo več dni v pisarno ali pa je prišel pozno zvečer že pijan, da so se mu vsi smejali in norčevali iz njega. Gotovo ga je izpodrinil tudi nek dopisnik lista, ki bi bil sam rad postal urednik in bo zdaj tudi gotovo on nadaljeval uredništvo »Napreja«, ker ga je začasno že sprejel. Koch-Jensen se menda piše. Tebi je že precej znan.«

»Da — poznam ga dobro,« je odvrnil Ronge. »Človek je, ki jih današnji svet imenuje nadjudi, prej pa so jim rekli plezavci . . .«

»Dobro si povedal. Toda Wühlerjeva smrt me zanima tembolj, ker se je pred kratkim priselil v mojo občino. Sorodniki se bodo gotovo obrnili name in zahtevali, da mu govorim nagrobnico, kakor je tu navada.«

Niels Wiig je umolknil; spoznal je, da je govoril žalostno poglavje svojih razmer, o cerkvi, ki ima večkrat dvojne ali troje gospodov, in vsem moraš služiti.

XIV.

Kopenhagensko delavstvo je spremljalo urednika Wühlerja na zadnji poti. Iz stolpiča pokopališča kapele je bilo mogoče pregledati vso črno množico s svojimi rdečimi zastavami. Velika kapele in pokopališče sta bila tesno natečena; v venci in dragimi cvetlicami okrašena krsta je ležala pred oltarjem, kjer so gorele sveče.

Pri zunanjih vratih kapele je stal Niels Wiig, oblečen v dolgo črno haljo; njegov mladi obraz je bil bolj bled kakor navadno. Oddelek za oddelkom je stopal v kapele; tuptam ga je kateri tudi pozdravil; bili so njegovi farani. Zastavo za zastavo so nesli mimo njega in jih postavili poleg Wühlerjeve krste, rdeče, modre, zelene, z najrazličnejšimi znamenji društev. Toda nenkrat, komaj da se je priklonila nova zastava pred vhodom, je stopil Niels Wiig nasproti možem, ki so jo nosili.

»Te zastave ne trpim v kapeli . . .«

Možje so osupli obstali.

»Zakaj ne, gospod pastor?«

Wiig je pokazal na napis zastave.

»Ker se ne spodobi, da bi se označilo v hiši božji, da je »volja ljudstva najvišji zakon«. Ne ljudstvo, temveč Bog je najvišji zakonodajavec in on je,

MEDNARODNO STROKOVNO GIBANJE.

Mednarodno tajništvo deželnih central (socialno-demokratskih) je izdalo poročilo o stanju strokovnih društev leta 1911. Poročilo ni popolno, ker ne objavlja statističnih podatkov o strokovnih organizacijah delavcev v Avstraliji, Novi Zelandiji, južni Afriki in južni Ameriki. Sledeča razpredelnica nam kaže sliko o stanju strokovno združenega delavstva.

Število članov strokovnih organizacij:

Skupaj	Deželni centrali ni priklopljenih članov			
	1910	1911	1910	1911
Anglija ..	2.440.723	3.010.346	710.994	861.482
Francija ..	997.350	1.029.238	340.000	450.000
Belgija ..	138.928	92.735	68.984	77.224
Nizozem ..	143.950	153.689	44.120	52.235
Danska ..	123.864	128.224	101.563	105.269
Švedska ..	121.180	116.500	85.176	80.129
Norveška ..	47.453	53.830	46.397	53.475
Finska ..	24.928	19.640	15.346	19.640
Nemčija ..	2.688.144	3.061.002	2.017.298	2.339.785
Avstrija ..	451.232	496.263	400.563	421.905
Bosna ..	6.269	5.587	6.086	5.587
Hrvatska ..	6.805	8.504	5.108	7.182
Ogrska ..	86.778	95.180	86.478	95.180
Srbija ..	7.418	8.337	7.418	8.337
Rumunija ..	8.515	6.000	8.515	6.000
Bolgarija ..	3.000	—	3.000	—
Švica ..	93.707	78.119	63.863	78.119
Italija ..	783.538	709.943	359.383	384.446
Španska ..	40.984	80.000	40.984	80.000
Združ. drž.	1.710.433	2.282.361	1.710.433	1.775.000
Skupaj ..	9.905.189	11.435.498	6.121.711	6.900.995

Število članov strokovnih organizacij je torej poskočilo v enem letu od 9.905.189 na 11.435.498. Socialno demokratske strokovne zveze so poskočile v enem letu od 6.121.711 na 5.900.995 članov. Če pomislimo, da je načelo, po katerem se na 1000 strokovno organiziranih članov nastavi en plačan tajnik, ki mora biti tako teoretično kakor praktično dobro vsolan govornik in agitator, socialno demokratske strokovne organizacije niso kdosi gavedi kako zelo napredovale. Razpredelnica nas pa tudi uči, da so tudi nesocialno demokratska društva že zelo močna in mogočna postala, dasi so razen angleških še zelo mlada. Dohodki in stroški so izkazani le od polovice strokovnih društev, ki so imela 160.000.000 mark dohodkov in 142 milijonov mark stroškov. Podpor so podelila strokovna društva 75 milijonov mark, za stavke se je izdalo 50 milijonov mark.

16.000 delavskih žrtev pri zgradbi ene same železnice. Laški izseljevalni urad je časnikom poročal, da je neka severoameriška železniška družba nedavno gradila železnico skozi državi Matto Grosso in Amasones v Braziliji. Železnico so gradili ob rekah Madeira in Manore, kjer je ozračje tako nezdravo, da med prvimi 300 delavci, ki so bili Nemci, ni ostal niti en sam pri življenju. Nemška vlada je takrat prepovedala nemške delavce vkrcati za zgradbo te železnice v Braziliji. To je bilo tudi laškemu izseljevalnemu uradu znano, a ni bilo mogoče v Italiji pre-

prečiti, da bi ne bili delavcev za to delo najemali. Veliko laških izseljencev sta pobrali v Braziliji mrzlica in malarija. Pri zgradbi proge v daljavi 330 km je umrlo na raznih boleznih 16.000 delavcev. Ta družba, ki ima na vesti toliko delavskih življenj, hoče zdaj graditi novo železnico na levem bregu reke Marmore v Boliviji.

Socialna beda na Japonskem. Davčni vijak Japonce strašno pritiska. Na posameznega Japonca pride povprečno na leto 18 K davka. Povprečno zasluži Japonec mesečno 70 K. Pošte plačujejo veliko svojim uslužbencem mesečno komaj 50 K.

Štiri sveti krščanskim materam.

1. Vzgajaj svoje otroke sama. 2. Skrbi, da bodo tvoji otroci vedno zaposleni. 3. Pusti otročičem čas, da kriče. Otrok, ki je tih in se ne kreta, ni zdrav. 4. Kadar te kdo obišče, skrbi, da pri viziti otrok ne bo navzoč. Če hočejo obiskovalci otrok videti, dobro, pokaži jim ga, a le malo časa.

Izdajatelj: Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Miha Moškerc. — Tisk „Katoliške tiskarne“.

Šentpetersko okrožje ORLOV v Ljubljani

vijudno vabi na

3. mladeniški tabor

ki ga priredi

v nedeljo 1. junija 1913 v Mostah.

Spored:

Dopoldne:

- Ob 8. uri zjutraj zbirališče odsekov na Selu pri županu br. Jos. Oražmu. — Ob pol 9. uri odhod k sveti maši, ki jo daruje ob 9. uri v cerkvi sv. Petra v Ljubljani častni predsednik Zveze Orlov prečastiti gospod kanonik Josip Šiška.
- Po sveti maši obhod skozi Novi Vodmat, Selo in Moste; po obhodu tabor na vrtu brata Oražma, kjer govorijo velerodni gospod deželni glavar dr. Ivan Šusteršič, gospod državni in deželni poslanec Franc Povše in drugi govorniki.

Popoldne:

- Ob četrt na 2. skušnja za javno telovadbo.
- Ob pol 4. uri pop. javna telovadba:
 - članske proste vaje leta 1913,
 - nastop naraščaja,
 - orodna telovadba,
 - skupine,
 - vaditeljske proste vaje.

Ljudska veselica z godbo, petjem, srečolovom, šaljivo pošto in z govori.

Vstopnina 40 vinarjev, s sedežem pri telovadbi 1 krono.

Javna telovadba in veselica se vršita na vrtu brata Oražma.

Sodeluje društvena godba z Viča, mešani in moški zbor Katol. slovenskega izobraževalnega društva za Selo-Moste.

V slučaju skrajno neugodnega vremena se preloži vsa prireditev z istim sporedom na nedeljo dne 8. junija 1913.

Strojnika

ki obvladuje popolen električni stroj, sosebno Dieselj motor in akumulatorje, sprejme večji podjetnik. Ponudbe pod šifro „Strojnik“ na upravništvo „Naše Moči“.

Razširjajte med delavstvom Vaše glasilo „Našo Moč“.

„ZENIT“

Tovarne za asbestškrilj „ZENIT“ družba z om. zav. Mor. Žumberk dobavljajo najboljši in najcenejši krovski material

Zastopnik: ZAJEC & HORN, Ljubljana, Dunajska cesta 73

A. ŽIBERT, Ljubljana
Prešernova ulica

priporoča svojo veliko zalogo čevljev do mačega izdelka

Solidno izdelane dežnike in solnčnike priporoča po najnižjih cenah

L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 15.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol Ljubljana
Mestni trg 18.

Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izbor vezenin, čipk, rokavio, nogavic, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robocev, ovratnikov, zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini

Janko Češnik
(Pri Češniku) Ljubljana

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejšo blago za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Zagrebski **Franck** kot tovarniško znamko

priporočujemo kot priznana najboljši pridelek za kavo!

menoreze in enake, tudi z nogo gonjene tiskalnice), se morajo z izpričevalom izkazati, da so se redno izučili, kakor tudi z delovnim izpričevalom o večletnem praktičnem delu v dotičnem obrtu.

Ta izkaz se z ozirom na knjigotiskovni obrt nadomešča z odhodnim izpričevalom rednih učencev odseka za knjižne in ilustracijske obrte na grafičnem učilišču in poskuševališču na Dunaju, oziroma s potrdilom, izrednim učencem tega odseka izdanim, da so z dobrim uspehom dovršili svoje študije.

Za nastop obrta kamenotiska, svetlotiska in pa obrtnega izvrševanja vseh tistih fotografičnih razmnoževalnih postopkov, pri katerih se rabijo tiskalnice, naj v zvezi z najmanj štirih poluletijs obsegajočim praktičnim delom v tiskovnem obrtu v prejšnjem odstavku omenjenega zavoda izpričevalo o uspešno dovršenem zadnjem letu odseka za fotografijo in razmnoževanje na grafičnem učilišču in poskuševališču na Dunaju velja za dokaz posebne usposobljenosti.

Prositelji za koncesijo v § 15., točka 1, zakona z dne 15. marca 1883. leta (drž. zak. št. 39) omenjenih obrtov, ki se bavijo s trgovino z izdelki, oznaženimi v odstavku 1 (knjižarne, uštevši starinarske knjižarne, prodajalnice umetnin in muzikalij) se morajo izkazati z občo omiko, zadostujočo za obratovanje teh obrtov.

Istotako se morajo prositelji za koncesije v § 15., točka 5, zakona z dne 15. marca 1883. leta (drž. zak. št. 39) omenjenih obrtov podjetij posojevalnic za izdelke, oznažene v odstavku 1, ip čitalnic (bralnih kabinetov) izkazati z občo omiko, zadostujočo za obratovanje teh obrtov.

2. Brodniški obrti.

Prositelji za koncesijo v § 15., točka 5, zakona z dne 15. marca 1883. leta (drž. zak. št. 39) navedenega brodniškega (plovskega) obrta po notranjih vodah (jezerih in rekah) se morajo izkazati z zadostnimi v strokovnem obratu ali v trgovskem vodstvu takih podobnih obrtov pridobljenimi, praktičnimi lastnostmi.

Ako obstoje za posamezne vode posebni predpisi, so ti mero-dajni za to.

3. Dimnikarji.

Prositelji za koncesije v § 15., točka 7, zakona z dne 15. marca 1883. leta (drž. zak. št. 39) navedenega dimniškega obrta se morajo izkazati, da so se redno izučili tega obrta in da so najmanj dve leti praktično delali v tem obrtu.

sarsko politično ali policijsko oblastvo podjetniku naznani, da imajo pravico pogledati vanje in jih morebiti tudi prepisati.

§ 4. Imetnik koncesije je dolžan na zahtevo obrtnemu oblastvu posnetkoma predložiti za namene statistike javnih izkazov o delu potrebne podatke (§ 21 e, odstavek 5, zakona z dne 5. februarja 1907, drž. zak. št. 26.)

§ 5. Predpisi tega ukaza se uporabljajo tudi za tiste imetnike koncesije, kateri so dovoljenje obratovati posredovanje služb in mest že redno pridobili na podstavi predpisov, ki so imeli pravno moč že pred uveljavitvijo zakona z dne 5. februarja 1907. l. (drž. zak. št. 26.)

§ 6. Obrtno oblastvo mora posredovalnice služb in mest z ozirom na to, da se natanko drže vseh določil, ki se tičejo vršenja tega obrta, občasno nadzorovati po policijskih organih.

Obrtna oblastva naj izdajajo obrtnopolicijske predpise, ki so morebiti še nadalje po krajevnih razmerah potrebni o izvrševanju posredovalnic služb in mest, katere so v njihovem obrtnem okraju.

§ 7. Prestopki ukaza se kaznujejo po kazenskih določilih obrtnega reda.

§ 8. Kako naj imetniki obrta, ki so po svoji koncesiji upravičeni posredovati mesta za dojke, oziroma za posredovanje službenih in delovnih mest v inozemstvo, vodijo svoje knjige, in kateri nadaljni policijski kontroli o razsežju in načinu svojega obrtnega obrata naj se pokore, določi se s posebnimi ukazi.

§ 21 g.

Podjetja za pokopavanje mrličev.

Pri podelitvi v § 15., točki 23, omenjenega obrta se je presojuje krajevne razmere zlasti tudi na to primerno ozirati, ali in v koliko je že občina zadostno poskrbela za pokopavanje mrličev.

Natančnejša določila o obsegu pravic podjetij za pokopavanje mrličev in o pristojbinski tarifi, katero mora imetnik koncesije predložiti obrtnemu oblastvu v odobrenje, se izdajo ukazoma.

Proti podelitvi koncesije ima občina tekom 14 dni po obvestitvi priziv z odložitvo močjo.

Obseg pravic, ki jih imajo podjetja za pokopavanje mrličev, se je določil z ukazom trgovskega ministra z dne 1. avgusta 1907, drž. zak. št. 183. Tisti, ki prosi za koncesijo za ta obrt, mora obenem s prošnjo predložiti obrtni oblasti prve stopnje tudi tarifo o pristojbinah, ki jih bodo pobirali. To tarifo mora podjetnik nabiti v tistem svojem poslovnem prostoru, ki je določen za obvevanje s strankami.

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernova ulica 9
priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode,
dečke in otroke.
Novosti v konfekciji za dame.

Sladni čaj-zajtrk!

Kri! 50% prilbranka in okusen zajtrk, južina! dosežejo oni, ki namesto kave, čaja, kakoa, sladne kave, pijejo **sladni čaj**. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto moka za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — Je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima ime Sladin in je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin. Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-
Zdravje! karne Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse št. 109, Josefstädterstrasse št. 25, Radetzkyplatz št. 4, V Gradcu: Sackstrasse št. 4.
Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznanila jamči tukaj navedenih tvrdk Trnkóczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb.

Patniki v Ameriko
Kateri želijo dobiti, po ceni in zanesljivo potovati, naj se obrnejo na **Simona Šmetelka**
Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Koturnski Pojasnila daje se brezplačno.

FR. P. ZAJEC, Ljubljana
Stari trg št. 9.
Izprašani optik.
Zalagatelj c. in kr. armade, c. in kr. vojne mornarice, c. kr. domobrancev itd.
Največji optični zavod.
Prvi specialista za očala in ščipalnike, narejene strogo natančno po naročilu in zdravniških predpisih. — Nadalje priporočam svojo veliko izbiro strokovnjaško pravilno izdelanih toplomerov, zrako-merov, daljnogledov vseh vrst, kakor Zeiss, Busch, Goerz itd. Vsa popravila izvršujem v svoji lastni po najnovejšem sistemu z električnim obratom urejeni delavnici in je ogled iste mojim cenj. odjemalcem vsak čas dovoljen. Bogata zaloga najboljših ur, zlatine in srebrnine. Zahtevajte cenik.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta št. 24.
Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, kreplivo in slast do jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potetu nog, škatica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni koloid, za odstranitev kurjih oces in trde kože, steklenica 70 v.
„Sladin“ za otroke, škatica 60 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec kreplivo sredstvo, steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrstno pripomoček proti kašlju, steklenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

Zdravniško priporočeno zdravilno sredstvo:

BIOGLOBIN

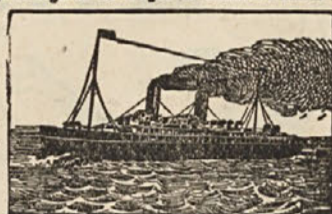
Kri tvoreča pijača izvrstnega okusa.
Odlično kreplivo sredstvo za mlade in stare. V steklenicah po K 350 in K 2— v vsaki lekarni. — Glavna zaloga za Kranjsko:

M. R. Sušnik

lekarna „Pri zlatem jelenu“
Ljubljana, Marijin trg.

Edina in najkrajša linija v Ameriko!

Samo 5 dni!
iz Havre v
New-York

francoska prekmorska družba.
Veljavne vozne liste (Šifkarte) za francosko linijo iz Havre v New-York in listke za povratek iz Amerike v staro domovino, po najnižji ceni

in brezplačna pojasnila daje samo **ED. ŠMARDA**
potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18 v hiši „Kmetске posojilnice“

Največja in najstarejša
tovarna lončenih peči in
raznih lončenih izdelkov
Avđust Dreise, Ljubljana
— Mnogokrat odlikovana.

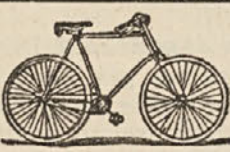
Priporočajo se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v naročila na **štedilna ognjišča in peči**

preproste in najfinejše, izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih najbolj strokovnjaški, solidno in trpežno po najnižjih cenah. Zupniščem, samostanom in šolam dovoljujem znaten popust. Ilustrirani ceniki so na razpolago.

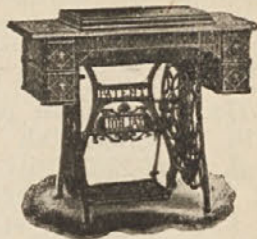
IVAN JAX IN SIN v Ljubljani,
Dunajska cesta 17

priporočajo svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in šivalnih strojev

== za rodbino in obrt. ==

Naiboliša, naisigurneša prilika za štedenie!

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

pritličje, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po

4³/₄ %

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vloženi 100 kron čistih obresti 4-75 kron na leto. Stanje vlog je bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov kron. Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.

Na tarifi mora biti razvidno, da je odobrena od obrtne oblasti. Tudi mora podjetnik na zahtevo predložiti stranki en izvod te tarife in je dolžan, strogo se držati odobrene tarife. Ako tarifo prekorači, zapade kazni po določbah obrtnega reda.

§ 22.

Prošnja.

Kdor hoče vršiti obrt, ki potrebuje koncesije, mora prositi za koncesijo ter izkazati izpolnjene zakonite zahteve. Preden se dobi koncesija, se ne sme začeti obrat.

Prošnja za dopustitev kakšnega koncesioniranega obrta se vložijo pri onem obrtnem oblastvu, v katerega uradnem delokrogu se bode nahajalo stajališče obrta. Prosi se lahko pismeno ali ustmeno. Priložiti je treba vse izkaze, kakor jih zahteva § 12. (ime, starost, bivališče in državljanstvo podjetnikovo, izvoljeno opravilo in stajališče obrta). Pri onih koncesioniranih obrtih, za katere se zahteva dokaz sposobnosti, treba je dokazati tudi to, kakor zahteva naslednji § 23.

Prošnja za koncesijo mora biti kolekovana ravnotako kakor so kolekovane prijave svobodnih in rokodelskih obrtov. Glej opombo pri § 13.

Pravilna in pravomočna je izjava imetnika kake koncesije, da odloži koncesijo na korist javni družbi, ki jo bode tvoril on in še kaka druga oseba, toda jo odloži le z izrecnim pogojem, da se bode enaka koncesija podelila tej družbi in da je odložitvev smatrati kot neizvršeno, ako bi se koncesija tej družbi ne podelila. Obrtna oblast pa ni vezana na morebitni dogovor med družabnikoma, po katerem ima za slučaj prenehanja družbe koncesija zopet pripasti prvotnemu imetniku, ker s prenehanjem družbe preneha tudi obrtna pravica. Kajti obrtne pravice se ne morejo prenesti kakor kake premoženjske pravice in zato si imetnik odložene koncesije ne more izgovoriti kakih pridržkov za slučaj prenehanja družbe. (Upr. sod. 13. novembra 1907, št. 10.112.)

Kdor je odložil koncesijo, mora zanjo iznova prositi, ako hoče kesneje zopet izvrševati tisti obrt. (Min. notr. stvari, 30. julija 1875, št. 11.213.)

§ 23.

Posebne zahteve.

Kdor hoče pričeti koncesioniran obrt, mora izpolniti za samostojno izvrševanje pri vseh obrtih predpisane pogoje (§§ 2—10);

vrhutega se zahteva zanesljivost glede dotičnega obrta in pri obrtih, naštetih v § 15. pod točkami 1, 2, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 14, 17, 18, 20, 21, 22 in 23 posebna usposobljenost. Kako se izkaže usposobljenost, ustanavlja, kolikor to še ni določeno v tem zakonu, ukazoma trgovinski minister sporazumno z ministrom za notranje stvari in z ministrom za bogočastje in nauk.

Zakon z dne 26. decembra 1893. leta (drž. zak. št. 193), s katerim se urejajo koncesionirani stavbinski obrti, se ne izpreminja.

Trgovinski minister more sporazumno z ministrom za notranje stvari, zaslišavši trgovinsko in obrtno zbornico, zadrugne zveze, kjer obstoje, in prizadele zadrugne, ukazoma splošno ali pa za posamezne kraje ali ozemlja predpisati, da se neke vrste gostilničarskih in krčmarskih obrtov, katere je natančno oznameniti, morejo podeliti samo takim prosilcem, ki morejo izkazati posebno usposobljenost, kakor se natančneje določa ukazoma.

V prejšnjem odstavku omenjeni predpisi se pa morejo le izdati, kolikor je s strokovno-zadružnimi napravami in strokovnimi učilišči poskrbljeno v krajih, ki pridejo v poštev, za popolno izobrazbo naraščaja v dotičnih obrtih.

Ob podelitvi v § 15., pod točkami 1, 2, 3, 4, 7, 9, 12, 13, 15, 16, 22 in 23, naštetih obrtov in ob podelitvi v točki 14 navedenega obrta za prodajo strupov in takih tvarin in izdelkov, ki so namenjeni za zdravila, se je ozirati vrhutega na krajevne razmere; podelitev v § 15. naštetih obrtov je nadalje odvisna od tega, da s stališča varnostne, npravstvene, zdravstvene, požarne in prometne policije ni nikakega pomisleka proti nameravanemu obrtovanju.

Pri vseh koncesioniranih obrtih zahteva zakon, da je tisti, ki prosi za koncesijo, zanesljiv z ozirom na dotični obrt.

Dalje so tu naštetih oni koncesionirani obrti, pri katerih je treba dokazati usposobljenost.

Ukaz trgovinskega ministra z dne 6. avgusta 1907 (drž. zak. št. 196) o dokazu posebne usposobljenosti po § 23., odst. 1., potrebnem za nastop v § 15., točka 1, 2, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 14, 17, 18, 20, 21, 22 in 23. navedenih koncesioniranih obrtov določa sledeče:

člen I.

1. Tiskarski obrti.

Prositelji za koncesijo v § 15., točka 1, zakona z dne 15. marca 1883, I. (drž. zak. št. 39) navedenih obrtov, kateri se bavijo z mehaničnimi ali kemičnim razmnoževanjem slovstvenih ali umetniških izdelkov (tiskarne za knjige, za bakroreze, jekloreze, lesoreze, ka-